

Zet creativiteit in voor de toekomst van Nederland

*Onze samenleving staat voor grote uitdagingen die om diepgaande heroriëntatie vragen. In deze tijd van polycrises moeten we samen de toekomst opnieuw uitvinden. Daarbij hebben we eigenschappen nodig zoals **omdenken, openheid, experimenteerlust, voorstellingsvermogen** en **maakkracht**. Juist in de creatieve en culturele sector zijn deze eigenschappen overvloedig aanwezig. Kunstenaars en creatieve makers kunnen een waardevolle bijdrage leveren aan het vormgeven van onze toekomstige samenleving. Hun creativiteit kan in alle domeinen (wetenschap, economie, onderwijs, zorg, etc) worden ingezet. Maar dan moeten wel eerst de wissels worden omgezet.*

Wat is ervoor nodig om de veranderkracht van culturele makers en denkers in te zetten ten behoeve van toekomstgerichte, maatschappelijke ontwikkelingen?

- *It takes two to tango.* Het is tijd voor verandering, en die verandering begint met wederkerigheid. We moeten niet alleen van kunst en cultuur vragen om maatschappelijke waarde toe te voegen, maar ook actief de unieke rol en betekenis van kunstenaars en creatieve makers erkennen en waarderen.
- *Creëer ruimte voor verandering.* Eén beeld zegt meer dan 1000 woorden. Creatieve vaardigheden zijn cruciaal om bestaande patronen te doorbreken, nieuwe mogelijkheden te ontdekken en betekenisvolle veranderingsrituelen te ontwerpen. Maak daarom ruimte voor maakkracht, innovatie en ontwerpend onderzoek én voor de impact van gevoelens, gedachten en ervaringen.
- *Stimuleer samenwerking.* 'Wicked problems' vragen om discipline-overstijgende samenwerkingen. Betrek de kennis en kunde van kunstenaars en ontwerpers in die veranderingsgerichte netwerken en projecten. Laat hen als nieuwsgierigheidsgedreven onderzoekers deelnemen aan wetenschappelijke consortia en onderzoeksprogramma's.
- *Sluit iedereen in.* Cultuur is een fundament van onze samenleving. Het biedt bijzondere ervaringen, vaardigheden en inzichten én het maakt ons gezonder, slimmer en gelukkiger. Neem kunst & cultuur daarom als vast onderdeel op in het concept van *brede welvaart* en creëer kansen voor iedereen om mee te doen op een gelijkwaardige basis.

Concreet vragen wij:

- Stel een nieuw programma in dat de samenwerking tussen kunst en wetenschap stimuleert, dat kennisontwikkeling, matching en internationale samenwerking bevordert en dat werk maakt van *public engagement* en *outreach* (investering 11 miljoen euro).
- Herzien de toegangs- en toekenningseisen bij inter- en transdisciplinair georiënteerde rijkscultuurfondsen en wetenschappelijke financieringsprogramma's (zoals NWO, NWA, Click.nl) zodat kunstenaars, wetenschappers en maatschappelijke partners op gelijke voet kunnen samenwerken.
- Stel percentageregelingen in bij de grote transitiefondsen en regiodeals: 5% experimenteerbudget voor de inzet van kunstenaars en creatieve makers, inclusief de vertaling naar *co-creatie & public engagement*. Betrek kunstenaars van meet af aan in deze processen en projecten.

- Stimuleer deelname van kunstenaars in het maatschappelijk ondernemen (MVOI), door hiervoor een landelijke campagne uit te rollen (investering: 1 miljoen euro). Dit kan een aanzienlijke impuls geven aan ambitieus maatschappelijk opdrachtgeverschap.
- Stel een commissie in bij de Raad voor Cultuur, met als opdracht om te onderzoeken hoe de integratie van de culturele & creatieve sector in maatschappelijke opgaven verder kan worden gestimuleerd en versoepeld ('missiegedreven cultuurbeleid').
- Neem kunst- en cultuurvakken weer op als vast onderdeel in het onderwijscurriculum voor basis- en voortgezet onderwijs, om leerplezier te bevorderen én de creatieve vaardigheden te stimuleren die nodig zijn voor het bouwen aan een duurzame toekomst.
- De O, C en W horen bij elkaar. Laat het Ministerie van OCW een visie ontwikkelen op de samenwerking tussen onderwijs, wetenschap en cultuur, en stimuleer op basis daarvan interdepartementale afstemming.

Het is de hoogste tijd voor een herwaardering van de kunstenaars-mindset, door vrije ruimte voor nieuwsgierigheidsgedreven, artistiek en ontwerpend onderzoek toe te laten in alle maatschappelijke lagen en domeinen. Door het gelijkwaardig waarderen van feit en verbeelding kunnen we samen groeien en bouwen aan een duurzame toekomst. Creativiteit, kunst en cultuur verdienen een sleutelrol bij het vormgeven van de toekomst van Nederland. De tijd is er rijp voor, de kansen zijn groot en de impact ervan zal ons allen ten goede komen.

Dit pleidooi werd geschreven door Marleen Stikker, Liesbeth Bik en Meta Knol, namens Kunsten '92, Akademie van Kunsten (KNAW), Waag Future Lab en de Federatie Creatieve Industrie. Penvoerder is Meta Knol (bestuur Kunsten92, me@metaknol.nl).

Bronnen

- Symposium Kiezen voor Kunstenaars, Kunsten92/Akademie van Kunsten (KNAW): [Kijk terug: Symposium 'Kiezen voor Kunstenaars' - Kunsten '92 \(kunsten92.nl\)](#).
- Brief Akademie van Kunsten aan minister Dijkgraaf: [Maak kruisbestuiving tussen kunst en wetenschap mogelijk met een speciaal fonds - KNAW](#).
- [Opinie | Zonder creativiteit geen toekomst - NRC](#) (Marleen Stikker, George Brugmans, juni 2019)
- [In de schijnwerpers - groeipotentie voor de culturele sector door bijdragen aan maatschappelijke opgaven - Berenschot - juni 2023 \(eerstekamer.nl\)](#)

